

Szervezeti folyamatok korszerűsítése Komló Város Önkormányzatánál

ÁROP-1.A.5-2013-2013-0028

**Települési közszolgáltatások összehangolása nem önkormányzati szolgáltatásnyújtók
bevonásával**

Bevezetés

Komló Város Önkormányzata sikeresen pályázott az ÁROP-**1.A.5-2013-2013-0028** pályázati kiírásra „Szervezeti folyamatok korszerűsítése Komló Város Önkormányzatánál” címmel és tartalommal.

A pályázatban vállalt választható tevékenységek egyike a *települési közszolgáltatások összehangolása nem önkormányzati szolgáltatásnyújtók bevonásával*.

Ehhez szorosan kapcsolódik a *támogató infrastruktúrát, szerződéses kapcsolatokat bemutató tanulmány elkészítése, amely* bemutatja, hogy az önkormányzati feladatok átalakulásával kapcsolatban hogyan változik a feladatellátás rendje a támogató infrastruktúra tekintetében (szerződéses kapcsolatok, kiszervezett és kiszervezhető feladatok).

Mivel a két tanulmányt együtt készítettük, azok egymásra épülnek.

A pályázati anyag felsorolja a területen jelentkező problémákat. Megállapítja, hogy a települési közszolgáltatások hatékony működése nem minden esetben tud maradéktalanul megvalósulni önkormányzati kereteken belül. Erre tekintettel szükség lehet az eddigieken felül további szolgáltatásnyújtók bevonására. Meg kell vizsgálni ennek lehetőségét, indokoltságát, célszerűségét.

Az eddigi szolgáltatásnyújtók közül a települési közszolgáltatásokat ellátó cégek esetében az elmúlt időszakra rossz kapcsolattartás volt jellemző, az esetleges problémák nem jutottak el a megfelelő időben a megfelelő emberhez ezért szükségesnek látszik a kapcsolattartás hatékonyságának növelésére.

A szakmai tanulmányt készítő feladatát képezte annak vizsgálata, hogy az Önkormányzat helyes megoldást választott-e abban a tekintetben, hogy az adott feladatot intézményi illetve gazdasági társasági keretekben kívánja ellátni, avagy valamely lehetséges más megoldást választ, élve azzal a lehetőséggel, hogy az Önkormányzat feladatai közé alapvetően az tartozik, hogy egy-egy adott törvényben megfogalmazott ellátási kötelezettséget, illetőleg az ehhez történő hozzáférést biztosítsa, amely hozzáférés biztosítása nem feltétlenül csak önálló intézmény vagy gazdasági társaság létrehozásával illetve működtetésével történhet, hanem feladat-specifikusan, feladat-átadási megállapodások, piaci illetve civil szereplők bevonása, a feladat ellátásának más jogviszony keretében történő támogatása is költséghatékonyabb illetve nagyobb állampolgári elégedettséget eredményező megoldás lehet. Ezen megoldások jogszerű, jól tervezett és költséghatékony kombinációja is elképzelhető, egyes, elemeiben szétválasztható szolgáltatások részletfeladatai tekintetében.

A említett célok elérése érdekében vezetői konzultációkra került sor, melyek során felmértük a települési közszolgáltatások jelenlegi helyzetét, az esetleges megoldások, lehetséges szolgáltatásnyújtók bevonásának elemzését végeztük el.

- a vezetői konzultációkat követően elkészítettük a tanácsadói dokumentumot, mely tartalmazza a vezetői konzultációk eredményeit, illetve értékelést arról, hogy az eddig bevont szolgáltatásnyújtók milyen hatást eredményeztek az önkormányzati feladatellátásban, szükség van-e további szervezetek bevonására.

A tanulmány elkészítése során törekedtünk arra, hogy olyan dokumentumot készítsünk, amely a kötelező – ezen belül is elsősorban a közszolgáltatási és településüzemeltetési - önkormányzati feladatok tekintetében elemzést és javaslatot tartalmaz, a pályázatban vállalt többi tevékenység eredményeként létrejövő szakértői anyagokkal összhangban.

A tanulmány ennek megfelelően felméri kötelező feladatellátás jogi hátterét, az ebből adódó önkormányzati mozgásteret, az önkormányzat által alkalmazott szervezeti formákat, míg az önként vállalt feladatok tekintetében azt, hogy a települési szintű szemlélet jegyében a szolgáltatások hozzáférhetősége és költségei tekintetében indokolt-e versenyhelyzet teremtése, avagy más szolgáltatók rendszerszemléletű szerződéses bevonása indokolt, esetleg az önkormányzat a helyi szolgáltatói piac ismeretében kivonul a feladat ellátásából.

A felmérésen és elemzésen alapulva konkrét javaslatok megfogalmazására, illetve ahol ez kellően alátámasztott, a Komlói Önkormányzatnál alkalmazott megoldások, gyakorlat szakmai véleménnyel történő megerősítésére is sor kerül.

A települési közszolgáltatások összehangolásának költségcsökkentő, hatékonyságnövelő hatása van. A pályázat lebonyolítása során célfeladatként megvalósul az önkormányzat városüzemeltetési feladatainak ellátásában résztvevő személyekkel történő kapcsolattartás hatékonyságának növelése annak érdekében, hogy az együttműködés hasznos legyen, illetve a szervezetek terhet vegyenek le az önkormányzatokról azáltal, hogy a városüzemeltetési feladatokat maradéktalanul elvégzik.

I.

A településüzemeltetés, mint a települési közszolgáltatások kiemelt területe

Az új önkormányzati törvény a településüzemeltetés tekintetében is a megváltozott helyzetre és az új kihívásokra reagált.

A településüzemeltetés az anyagi – műszaki és humán közszolgáltatások, az azokhoz tartozó infrastruktúra és szervezeti rendszer, valamint a kapcsolódó szabályozás, a tervezés, irányítás és végrehajtás komplex, működő rendszere.

Célja a településen élő lakosság, valamint az ott működő intézmények, gazdálkodó szervezetek egyéni és közösségi közszolgáltatási szükségleteinek, igényeinek elvárható szintű folyamatos és zavartalan kielégítése, a települési komfort érzet elősegítése, erősítése, az élhető település feltételeinek megteremtése, a fenntarthatóság biztosítása.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (korábbi Ötv.) értelmében a településüzemeltetés keretein belül kötelező feladata volt a települési önkormányzatnak gondoskodni:

- az egészséges ivóvízellátásról
- a közvilágításról
- a helyi közutak és köztemető fenntartásáról

önként vállalt feladatok között (erejéhez, lehetőségeihez mérten, a kötelező feladatokat nem veszélyeztetve) az önkormányzat gondoskodott:

- a településfejlesztésről
- a településrendezésről
- az épített és természeti környezet védelméről
- a lakásgazdálkodásról
- a vízrendezésről és a csapadékvíz elvezetéséről, a csatornázásról

- a helyi tömegközlekedésről
- a köztisztaságról és településtisztaságról (a Hgt. kötelező feladattá tette)

*Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX.** törvény (Mötv.) értelmében a törvény **13. § (1)** bekezdése, 21 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között 2.-ként említi a településüzemeltetési feladatokat. Ami szorosan idesorolható:*

- köztemetők kialakítása és fenntartása
- a közvilágításról való gondoskodás
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása
- gépjárművek parkolásának biztosítása

Az Mötv. 20. és 21. § települési önkormányzatok esetében a községi önkormányzatot, a járásszékhely városi, valamint a városi önkormányzatot és a megyei jogú város települési önkormányzatot különbözteti meg.

A törvény 12. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a törvény a kötelező feladat- és hatáskör megállapításánál *differenciálni* köteles, figyelembe véve a feladat- és hatáskör jellegét, a helyi önkormányzatok eltérő adottságait, különösen:

- a gazdasági teljesítőképességet
- a lakosságszámot
- a közigazgatási terület nagyságát

II.

A szabályozási környezet

A településüzemeltetési stratégiák kialakítását alapvetően meghatározza az egyes közszolgáltatások szervezését determináló jogi szabályozás. A korábbi, a közszolgáltatások piaci szimuláción alapuló megszervezését segítő szabályozás helyébe lépő új törvények és rendeletek részben *szűkítik a települési önkormányzatok mozgásterét* (autonómiáját) a közszolgáltatások szervezésében, részben fokozott védelmet biztosítanak az anyagi közszolgáltatást biztosító önkormányzati tulajdonban álló nemzeti vagyonnak azok magántulajdonba kerülésével szemben.

Jól kitapintható az infrastrukturális közszolgáltatások körében a közszolgáltatáshoz rendelt közművagyon kizárólagos köztulajdonba vételének, továbbá a közszolgáltató vállalatok „újra-államosításának” a szándéka.

A településüzemeltetési feladatok egy részét a jogalkotó *kizárólagos önkormányzati tevékenységként* határozza meg, és e kizárólagos tevékenységek tekintetében erőteljesen korlátozza az önkormányzatok feladat-ellátási szerződési szabadságát. A nemzeti vagyonról szóló törvény a települési infrastruktúrák *jelentős részében* (önkormányzati tulajdonú közművek) működtetésére csupán a *vagyonkezelést* és a *koncessziót* teszi alkalmazhatóvá – a közbeszerzési eljárás lefolytatása mellett - a korábbi szerződési szabadság (és tegyük hozzá, számos esetben szabadosság) ellenében.

Az önkormányzati szerepek átalakulását hozza magával a közszolgáltatás-szervezéshez kapcsolódó egyes önkormányzati szabályozási hatáskörök elvonása és azok államigazgatási jogosítvánnyá alakítása (pl. közszolgáltatási díjak megállapítása, működés engedélyezése, szerződési tartalmak központi meghatározásának kiszélesítése, hatósági beavatkozás lehetősége a közszolgáltatás biztosításának elmaradása esetén, a közszolgáltatási tárgykörök központi meghatározása).

Az ágazati szabályozási környezet változása:

A településüzemeltetést érintő új szabályok az önkormányzati felelősségi körbe utalt lakossági közszolgáltatások többségét érinti: hulladékgazdálkodás, vízellátás, szennyvízkezelés, folyékony hulladék kezelése, kéményseprő ipari szolgáltatás. Még nem változott a temetők működtetésére és a helyi tömegközlekedésre vonatkozó szabályozás.

A *víziközmű szolgáltatások* körében a közműves ivóvízellátás és csatornaszolgáltatás biztosítása továbbra is a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat kötelező feladata maradt. Az ellátási felelősséghez kapcsolódó jogok és kötelezettségek változásiránya, hogy az ellátás biztonságát szolgáló közművek önkormányzati tulajdonjoga megerősödik, míg a szolgáltatási tevékenység megszervezésében az önkormányzat szabadsága erőteljesebb kontrollok és szabályozottság alá kerül.

A szabályozás nem vagy alig érinti a szolgáltatás szakmai tartalmát, ugyanakkor jelentősen átrendezi a működtetés feltételrendszerét. A szolgáltatás biztonságának megteremtése lehet indoka annak, hogy a jogalkotó a vízellátás és szennyvízkezelés közműveit a nemzeti vagyon kizárólagos tárgyai közé sorolja és kimondja, hogy *„Víziközmű kizárólag az állam és a települési önkormányzat tulajdonába tartozhat.”* A tulajdonjog kizárólagossága mellett az önkormányzatok tulajdonában álló *víziközművek létesítését és működtetését az önkormányzatok kizárólagos gazdasági tevékenységévé* nyilvánítja a nemzeti vagyonról szóló törvény, amely tevékenység gyakorlásának jogát csak időlegesen engedhetik át másnak.

Az önkormányzati felelősségi rendszerből *kikerült* a víziközmű *szolgáltatási díjak* megállapításának joga és kötelezettsége. E hatáskört a továbbiakban a miniszter gyakorolja. A díjak megállapítására vonatkozó javaslatot a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal nyújtja be a miniszterhez. Amíg a miniszteri hatáskörben az ármegállapítás nem történik meg, speciális átmeneti szabályt kell alkalmazni, amely a tanulmányban később részletesen kifejtésre kerül.

További államigazgatási kontrollt jelent az önkormányzatok szolgáltatásszervezési tevékenysége fölött az önkormányzat és a szolgáltató közötti üzemeltetési szerződés (koncesszió, vagyonkezelés, bérleti üzemeltetési szerződés) előzetes jóváhagyása a Hivatal által.

Az önkormányzati gyakorlat kialakítása során számolni kell azzal, hogy a víziközmű üzemeltetőjének kiválasztása ugyan az önkormányzat hatásköre, de csak a Hivatal működési engedélyével rendelkező szolgáltatóval köthet üzemeltetési szerződést.

Az önkormányzati rendszer 2013. január 1-jét követő átrendezésének szabályai már rögzítették, hogy a *hulladékgazdálkodási közszolgáltatás* továbbra is a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat kötelező feladata marad.

Az önkormányzat a hulladékgazdálkodási feladatát közszolgáltatási szerződés útján biztosítja. A feladat ellátására csak az erre felhatalmazott engedélyező hatóság által kiadott hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedéllyel rendelkező szervezettel köthet közszolgáltatási szerződést.

Lényeges változás, hogy a törvény felhatalmazása alapján a kormányrendeletben határozta meg a közszolgáltatásnak minősülő hulladékgazdálkodási *tevékenységek körét*. Ez a megkötés kizárja, hogy a hulladékgazdálkodás ide nem sorolt elemei az önkormányzat önként vállalt közfeladatává válhassanak.

Erőteljes korlátot jelent a közszolgáltatás megszervezésében, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást ellátó vállalkozás más engedélyhez vagy nyilvántartásba vételhez kötött hulladékgazdálkodási tevékenységet - a kormányrendeletben meghatározott tevékenységek kivételével - nem végezhet a jövőben. A „korlátozás” elsődleges következménye, hogy a közszolgáltatást végző vállalkozásokat a törvény kizárja a piaci alapon szerveződő hulladékgazdálkodási versenyből, ami a ma működő közszolgáltató szervezetek számára jelentős bevételkiesést jelenthet a továbbiakban.

Figyelemreméltó változás, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körében *is megszűnik* az önkormányzat **díjmegállapító** hatásköre és e hatáskör a továbbiakban a minisztert illeti meg, aki a Hivatal javaslata alapján állapítja meg legalább egy év időtartamra a közszolgáltatás díját.

Eddig nem alkalmazott közszolgáltatás szervezési megoldást vezet be a törvény azzal, hogy 2014-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást *csak nonprofit* gazdálkodó szervezettel láthatja el az önkormányzat.

Korábban a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást ellátó vállalatokban keletkező nyereség a tulajdonos önkormányzat számára osztalékként bevételi forrást jelentett, továbbá a nyereségből kereszt finanszírozható volt az ellentételezett közszolgáltatásként működő köztisztasági tevékenység. A törvényi szabályozás e lehetőségektől elzárja az önkormányzatokat a jövőre nézve.

A településüzemeltetés szempontjából jelentős változás, hogy a települési **folyékony hulladék** kezelése kikerül a hulladékgazdálkodás köréből és a vízgazdálkodási ágazatba tartozó nem közművel gyűjtött háztartási szennyvízkezelésként nyer szabályozást. A közszolgáltatás megszervezése a települési önkormányzat kötelező feladata marad és - a leeresztő helyek kijelölésének kivételével - megmaradnak a tevékenységhez kapcsolódó önkormányzati kompetenciák (szolgáltatási tartalom és rend meghatározása, díjmegállapítás stb.)

Összegezés helyett: a településüzemeltetés szabályozásában érvényesülő tendencia alapján valószínűsíthető, hogy a további, önkormányzati felelősségi körbe tartozó közműves közszolgáltatások (távfűtés, közvilágítás) újraszabályozása a víziközművek, az egyéb (kommunális) közszolgáltatások pedig a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szabályozási logikája mentén alakul.

III.

A közszolgáltatások ellátása az önkormányzatnál

Az önkormányzati feladatok és hatáskörök átalakítása lehetővé teszi, hogy a Komlói Önkormányzat fokozott figyelmet fordítson a település-menedzsment gyakorlat, valamint a munkatársak ezzel kapcsolatos készségeinek fejlesztésére. Másrészt az átalakuló szervezet felépítésével, a folyamatok és a munkatársak belső együttműködésének fejlesztésével fontos a polgármesteri hivatalok működésének folytonosságának biztosítása, a folyamatok zökkenőmentes működtetéséhez a működési színvonal és az ügyfélkapcsolatok színvonalának megőrzése és fejlesztése és az ezzel kapcsolatos jó gyakorlatok és módszerek adaptálása az átalakítás során és azt követően.

Az önkormányzat városüzemeltetési feladatainak ellátásában résztvevő szervezetekkel történő kapcsolattartás hatékonyságának növelése, az érintett szervezetek között az információáramlás folyamatának korszerűsítése, az együttműködés hatékony strukturális rendszerének kialakítása a hatékonyabb feladatellátáson keresztül a lakosság jelentős részének életét teszi könnyebbé, és magát a várost is élhetőbbé.

A településüzemeltetési feladatok ellátása az **alábbi önkormányzati szervezetek** munkájára épül:

A **Városüzemeltetési- és Intézmény-felügyeleti iroda** a városüzemeltetéshez kötődő feladatokat látja el. Feladatkörébe tartoznak a Szolgáltatókkal és közterület kezelőjével a

- Hulladékszállítással,
- Temetőüzemeltetéssel,
- Víz és szennyvízellátással,
- Távhőellátással,
- Helyi tömegközlekedéssel,
- városi közterülettel

kapcsolatos tevékenységek koordinálása, közszolgáltatási szerződések kötése, módosítása, szolgáltatásokkal kapcsolatos helyi rendeletek módosítása;

- Gáz és áramellátással,
- Telefonszolgáltatással,
- Tv, internet szolgáltatással kapcsolatos ügyek intézése.

A városüzemeltetéssel kapcsolatos levelezések (meghibásodások jelzése lakossági bejelentés alapján, tulajdonosi hozzájárulás közterületen történő szolgáltatói fejlesztéshez) megállapodások, szerződések kötése önkormányzati beruházás esetén.

- Beruházási ügyek: Beruházások előkészítése, Pályázatok elkészítése, elkészíttetése, benyújtása
- Közbeszerzési versenyeztetési eljárás lefolytatása
- Beruházás kivitelezési folyamatában való részvétel,

Önkormányzati tulajdonban álló ingatlanok – pályázat nélküli – kisebb mértékű felújítása, hibaelhárítása,

Lakosság és egyéb szervek részéről történő megkeresések

- lakossági képviselői bejelentések kivizsgálása, a szükséges intézkedések megtétele
- Beruházásokhoz, felújításokhoz kapcsolódó testületi előterjesztések elkészítése.

Az Iroda feladatköre rendkívül sokrétű és szerteágazó, és alapvető fontosságú, hogy mind az önkormányzati elképzelésekkel, döntésekkel, mind az együttműködő önkormányzati szervek tevékenységével, kapacitásával napi szinten tisztába legyenek.

Komló Város Önkormányzat Gazdasági Ellátó Szervezet: A Komló Város Önkormányzat Gazdasági Ellátó Szervezet elnevezésű, 7300 Komló, Városház tér 3. székhelyű költségvetési szerv látja el az önállóan működő Komló Város Önkormányzat Képviselő-testülete irányítása alá tartozó költségvetési szervek gazdálkodásával, működtetésével, vagyon használatával összefüggő pénzügyi feladatait.

Teljes körűen ellátja az önkormányzat illetékességi területén levő összes, saját tulajdonban álló, az állam intézményfenntartó által fenntartott köznevelési intézmény – kivéve a szakképző iskolát – működtetésével kapcsolatos feladatokat.

Ellátja a gyermekétkeztetéssel kapcsolatos önkormányzati feladatokat, ennek biztosítására közvetlenül szerződést köt a szolgáltatóval.

Megállapodás alapján ellátja a Komlói Kistérség többcélú Önkormányzati Társulás pénzügyi-gazdálkodási feladatait.

Komló Város Önkormányzat Városgondnokság (7300 Komló, Tompa M. u. 12.): Feladata a Város és községgazdálkodással kapcsolatos szolgáltató tevékenység biztosítása.

Végzi a helyi közterületek fenntartását, a köztisztasági, településtisztasági feladatokat, gondoskodik a rovar- és rágcsálóirtásról. Ezek mellett részfeladatokat lát el a településfejlesztés és településrendezés vonatkozásában. Hatáskörébe tartozik a közvilágítás biztosítása, a helyi közutak fenntartása, a forgalmi rend kialakítása, a parkolás biztosítása. Önkormányzati lakás- és helyiséggazdálkodási feladatai is vannak.

Irányító szerve Komló Város Önkormányzata.

A Komlói Kistérség Többcélú Önkormányzati **Társulás Szociális Szolgáltató Központ** (7300 Komló, Kossuth L. u. 103.) alapvetően a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott önkormányzati feladatokat látja el. Feladatkörébe tartozik a szociális étkezés, a házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása, és az önkormányzat önként vállalt feladatoként a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosítása és a hajléktalan személyek átmeneti szállásának működtetése.

A **Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.** tevékenységi körébe elsősorban a települési szilárd hulladékok gyűjtése, szállítása valamint Komló Város Önkormányzat kezelésében lévő útjainak téli síkosságmentesítése tartozik.

Részben ide sorolható a **Komlói Fűtőerőmű Zrt.** is, amely önkormányzati tulajdonú cég a fő profilja mellett jelentős önkormányzati vagyonkezelési és vagyongazdálkodási feladatokat lát el határozatlan idejű vagyonkezelési szerződések alapján.

Ez a cég kezeli az önkormányzati tulajdonú Komló Városi Sportközpontot, a KBSK sporttelepét, és a volt Nagy László Gimnázium épületét, mely ingatlanokban meghatározott keretek között vállalkozási tevékenység végzésére - is fel van jogosítva.

Ez sajátos megoldás, hiszen a Zrt. főprofilja nem a vagyonkezelés. Szervezeti-irányítása szempontból átláthatóbb lenne a vagyonkezelés, ha egy szervezet végezné teljes körűen az önkormányzati vagyonkezelést – pl. Városgondnokság – de anyagi-finanszírozási szempontból a jelenlegi megoldás lényegesen kedvezőbb az önkormányzat számára, így ennek fenntartása indokolt és ésszerű.

A települési közszolgáltatások megszervezése és ellátása során az önkormányzatot a szervezeti rendszer sokszínűsége jellemzi. Egyes feladatokat saját költségvetési intézménye, illetve társulás, másik részét gazdasági társaságok útján látja el, az alábbiak szerint:

Köztemetővel kapcsolatos feladatok: Kegyeleti közszolgálati szerződéssel.

Közterület-fenntartás, településtudás, stb.: Komló Város Önkormányzat Városgondnokság.

Településfejlesztés, településrendezés: Komló Város Önkormányzat Városgondnokság Komló Közös Önkormányzati Hivatal

Hulladékkezelési közszolgáltatás: Komló Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.

Ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, tisztítás: MOHÁCS-VÍZ Kft.

Közvilágítás biztosítása: Komló Város Önkormányzat Városgondnokság.

Helyi közutak fenntartása, parkolás biztosítása: Komló Város Önkormányzat Városgondnokság.

Helyi környezet-és természetvédelmi feladatok: Komló Közös Önkormányzati Hivatal

Közreműködés a közbiztonság biztosításában: Komló Közös Önkormányzati Hivatal

Helyi közösségi közlekedés biztosítása: Közszolgáltatási szerződéssel a Pannon Volán Zrt.

Táv hőszolgáltatás biztosítása: Komló Fűtőerőmű Zrt. útján.

A közszolgáltatási feladatokat ellátó gazdasági társaságok nagy része – ahol a szakmai és jogszabályi feltételeket Komlón biztosítani tudják – helyi és önkormányzati tulajdonú szervezet. Természetesen a jogszabályváltozások nemcsak az önkormányzati gazdálkodást nehezítették meg – feladatfinanszírozás, szja, gépjármű-adó megosztás módosítása az önkormányzatok hátrányára, stb. – hanem az önkormányzat tulajdonában álló közszolgáltató cégek működését és gazdálkodását is. A rezsicsökkentés gazdasági szempontból hátrányosan érintette ezeket a gazdasági társaságokat. (Komló Fűtőerőmű Zrt., Komló Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.)

Külső cégekkel, illetve résztulajdonú gazdasági társaságokkal pedig a komló önkormányzat olyan területeken áll szerződéses kapcsolatban, melyet a jogszabályi feltételek miatt önmaga vagy a helyi vállalkozások nem képesek ellátni. (közműves ivóvízellátás és szennyvízelvezetés, kommunális hulladék elhelyezése).

Komló Város Önkormányzata az alábbi gazdasági társaságok tulajdonosa vagy résztulajdonosa:

1. Komló Fűtőerőmű Zrt.

2. Komló-Víz Kft.

3. Mohács-Víz Kft.

4. Baranya-Víz Zrt.

5. Komlói Bányász Sportkör Kft.

6. Komló-Habilitas Nonprofit Közhasznú Kft.

7. DRV Zrt.

8. Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. (közvetett önkormányzati részesedés valósul meg a 100%-os önkormányzati tulajdonú Komlói Fűtőerőmű Zrt. tulajdoni részesedése által.)

Felszámolás alatti gazdasági társaságok:

- Carboker Kft
- Komló és Térsége Kft.
- Komlói Szociális Nonprofit Kft.
- Sikonda Kft

Államosított gazdasági társaság:

- Komlói Egészségcentrum Nonprofit Kft.

Komló Város Önkormányzata korábban már kísérletet tett a gazdasági társaságai összevonására, amely elsősorban a Komlói Fűtőerőmű Zrt. és a Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. esetében feltétlenül célszerű és indokolt lett volna, azonban ezt a cégek tulajdonosi szerkezete nem tette lehetővé. Egyre szükségesebbé válik, hogy az önkormányzat a Gemes GmbH.-nek KVG Zrt.-ben levő 9,23 %-os tulajdonrészét vásárolja meg, ezzel lehetővé válik a két cég teljes körű összevonása, ami irányítási, működtetési, finanszírozási szempontból is előnyös.

Az Önkormányzat irányítása alatt gazdasági társaságok esetében, ahol az összevonás nem lehetséges, javasoljuk felülvizsgálni és előkészíteni annak lehetőségét, hogy a **funkcionális feladatokat** valamennyi esetben egy társaság vagy szervezet lássa el.

Ide sorolható a létesítmény-fenntartás, az őrzésvédelem, a munkaügyi és bérszámfejtési feladatkör, a kézbesítés, takarítás, és egyéb, nem szakmai tevékenység.

Mivel az ÁROP pályázat keretében készült támogató infrastruktúrát, szerződéses kapcsolatokat bemutató tanulmány részletesen foglalkozott Komló Város Önkormányzata közfeladatok ellátására kötött szerződéseivel, jelen tanulmány – figyelembe véve a személyes konzultációkon elhangzottakat is - elsősorban a két kiemelt terület, az ivóvíz-szolgáltatás és szennyvízelvezetés, valamint a kommunális hulladékgazdálkodás területével foglalkozik.

A települési közszolgáltatások megszervezése, működtetése, esetleges átszervezése során mindenképpen figyelembe kell venni a következő objektív körülményeket:

A víziközmű-szolgáltatás – közműves ivóvíz-ellátás, továbbá a közműves szennyvízelvezetés és tisztítás – az a kommunális terület, amelyen az elmúlt években a legnagyobb jogszabályi és szervezeti változások történtek.

A víziközművek a rendszerváltást követően a Vagyonátadó Bizottságok döntése alapján a települési önkormányzatok tulajdonába kerültek. A volt Baranya megyei, majd Komlói Vízmű Vállalat megszűnt, feladatait a korábbi üzemmérnökségeken létrejött önkormányzati tulajdonú Kft.-k vették át. Később egyes települések kiváltak és saját kft.-ket hoztak létre a víz és szennyvízszolgáltatásra.

Komlón 2013. május 31.-ig a Komló-Víz Kft. önállóan végezte ezt a tevékenységet.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény gyökeres változásokat hozott ezen a területen.

A törvény a szolgáltatás ellátásához szükséges működési engedély kiadását „felhasználói egyenértékhez” köti az alábbiak szerint:

2011. évi CCIX. törvény

84. § (1) A Hivatal a víziközmű-szolgáltató részére első alkalommal legalább 50 000 felhasználói egyenérték elérése esetén is kibocsátja a működési engedélyt, amennyiben a víziközmű-szolgáltató a jogszabályi feltételeknek egyébként megfelel.

(2) Ha az (1) bekezdés szerint kibocsátott működési engedélyben foglalt felhasználói egyenérték

a) nem éri el a 100 000-et, akkor a működési engedélyt 2014. december 31. napjával,

b) ha az a) pont szerinti értéket eléri, de kevesebb, mint a 36. § (1) c) pontja szerinti érték, akkor a működési engedélyt 2016. december 31. napjával

visszavonja.

(A törvény 36.§.(1) bekezdés c.) pont szerinti felhasználói egyenérték 150 ezer.).

A jogszabályi feltételből adódóan valamennyi szolgáltató, illetve érintett önkormányzat kereste a megoldást a szükséges felhasználói egyenérték (ellátotti létszám) eléréséhez. Nyilvánvalóan ez tette szükségessé, hogy a Komló Város Önkormányzata és a MOHÁCS-VÍZ Kft. 2013. május 22-én határozott idejű, 2028. december 31. napjáig szóló bérleti-üzemeltetési szerződést kötött a komlói víziközművek birtoklására és üzemeltetésére.

2013. június 1-től a Komló-Víz Kft. víziközmű-szolgáltatási tevékenységét a Mohács-Víz Kft. Komlói Üzemmérnöksége folytatta, munkajogi jogutódlással átvéve a víziközművek és eszközök mellett a Komló-Víz Kft. dolgozóit is.

A víziközmű-szolgáltatással kapcsolatos kormányzati szándék és objektív helyzet teljesen behatárolta az önkormányzat mozgási szabadságát, alternatíváit, szerződéses partneri pozícióit, hiszen ha 2013-ban nem köti meg a szerződést, közbeszerzést lett volna köteles kiírni, végső esetben közérdekű üzemeltető kijelölésére kerülhetett volna sor.

A jogszabályi feltételek és előírások miatt egyértelműen rögzíthető, hogy Komló Város Önkormányzatának az ivóvíz és szennyvíz közműrendszerét közvetlenül, illetve **kizárólagos** saját tulajdonú cégén keresztül már nincs és *nem lesz módjában* üzemeltetni.

Az önkormányzat döntései alternatívái beszűkültek, gyakorlatilag arra korlátozódnak, hogy a későbbiek során, amennyiben a szolgáltató társaságok koncentrációja tovább zajlik, melyik nagy szolgáltató irányába orientálódjanak.

Az Önkormányzat és a Mohács-Víz Kft. között létrejött a bérleti-üzemeltetési szerződés jól kidolgozott, szakjogászok készítették, valamennyi kötelező és opcionális elemet tartalmazza.

Bár az Önkormányzat vízdíjak megállapításáról szóló rendelete formailag még hatályban van, a *szerződés V. fejezet 2. pontja* már helyesen tartalmazza, hogy a *bérlő-üzemeltető jogosult* minden külön szerződésmódosítás nélkül a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal által javasolt és az illetékes miniszter, illetve *árhatóság által megállapított díjat* alkalmazni.

A felek a szerződés megkötésekor **44.836.744,- Ft+ÁFA** éves *bérleti díjban* állapodtak meg. A bérleti díj éves felülvizsgálatáról (inflációs ráta, stb.) a szerződés nem rendelkezik.

A bérleti díj évenkénti elszámolásával kapcsolatban a szerződés *némiképpen egyoldalú*, a szolgáltató javára. A bérleti díjba a bérlő beszámíthatja a víziközműveken eszközölt beruházásokat, felújításokat, az esetleges haváriák elhárításának költségeit, és a beszámítás erejéig pénzmozgás nem történik. Amennyiben a szolgáltató az éves bérleti díjat el nem érő beruházást, felújítást végez, a *különbözetet*

vagy a *következő évek beruházásaira* számítják be a felek, vagy a szolgáltató működési területén beruházási, felújítási munkákra elszámolható.

A szerződésben nem kerül definiálásra, hogy e pont vonatkozásában mit értenek a szolgáltató működési területén. Ennek azért van jelentősége, mert a MOHÁCS-VÍZ Kft. Mohácson, Komlón és Harkányban is rendelkezik üzemmérnökséggel, és 104 település területén végez szolgáltatást.

Az ügyvezető nyilatkozata szerint 2015-ben létrejön a MOHÁCS-VÍZ Kft. és a Baranya-Víz Zrt. fúziója és ezt követően a szolgáltatást Baranya megye mintegy 200 településén végzik, kb. 180.000 fogyasztói egyenértékkel.

2013. október 17.-én Komló Város Önkormányzata, Mohács Város Önkormányzata, Harkány Város Önkormányzata és Beremend nagyközség Önkormányzata **szindikátusi szerződést kötött**, melyben a felek rögzítik, hogy a MOHÁCS-VÍZ Kft. be kíván olvadni a BARANYA-VÍZ Zrt.-be. A beolvadásig a MOHÁCS-VÍZ Kft. működteti a víziközműveket három (Komló, Mohács, Harkány) üzemmérnökséggel, a beolvadást követően az üzemmérnökségek üzemigazgatóságként folytatják tevékenységüket. Az önálló üzemmérnökségi gazdálkodás elve alapján az üzemmérnökségek a gazdasági társaság önelszámoló szervezeti egységei, akik a működési területükről befolyt bevételekből működtetik egységüket.

Ez Komló Város Önkormányzatát – nemcsak mint tulajdonost, hanem mint a szolgáltatás igénybevételére szerződött felet – annyiban érinti, hogy a bérleti-üzemeltetési szerződés és a szindikátusi szerződés együttes értelmezésével **megállapítható**, hogy a *Komló*i önkormányzatot illető *bérleti díjat* a kft. a **komló**i **üzemigazgatóság területén használhatja csak fel**. A bérleti díj elszámolási eljárását illetően a szerződésből nem derül ki, hogy az önkormányzat ténylegesen mikor juthat hozzá a bérleti díjhoz. A szindikátusi szerződés is csupán annyit tartalmaz, hogy „a gazdasági társaság a közművagyonnal rendelkező Önkormányzatokkal bérleti (üzemeltetési) szerződést köt, ami alapján részükre bérleti (eszközhasználati) díjat fizet. Viszont a szerződés egy másik helyen – a 3. pont e./ alpontjában – úgy rendelkezik, hogy amennyiben a jogszabályszerű működéshez szükséges beruházásokhoz, fejlesztésekhez a bérleti díj (beszámítása) nem nyújt fedezetet, úgy a felek külön állapodnak meg a forrás biztosításáról.

A fentiekből tehát az derül ki, hogy az önkormányzat bérleti díjat ténylegesen semmilyen esetben nem kap, viszont fennáll a lehetősége annak, hogy adott esetben a víziközművein végzett beruházásokért még fizetnie is kell.

Lehetnek olyan racionális gazdasági érvek, amelyek ezt a szerződéses megoldást az önkormányzat szempontjából előnyössé teszik, de ezek a vizsgált szerződésből nem derülnek ki.

A szerződés úgy rendezi a víziközmű-fejlesztési hozzájárulás kérdését, hogy „a nem lakossági felhasználó a vele kötött szerződésben foglaltak szerint a bérlő-üzemeltető részére víziközmű-hozzájárulást fizet”.

A szerződés nem rendelkezik arról az esetről, amikor a víziközmű-hozzájárulás az ellátásért felelőst, vagyis az önkormányzatot illeti meg.

Erre vonatkozóan a törvény az alábbiak szerint nyújt eligazítást:

Vksztv. 72. §(1) *A víziközmű-fejlesztési hozzájárulás kizárólag azon település víziközmű-fejlesztési igényeivel összefüggésben – ide nem értve a felhasználó részére kiépítendő ivóvíz- vagy szennyvíz-bekötővezetékét – használható fel, ahol a hozzájárulás megfizetésével érintett felhasználási hely található.*

(2) Ha az üzemeltetési szerződés alapján a víziközmű-szolgáltatót olyan víziközmű-beruházási kötelezettség terheli vagy – amennyiben annak megvalósítása már megtörtént – terhelte, amely műszaki értelemben összefügg a víziközmű-fejlesztési hozzájárulást megfizető felhasználó igényeivel, akkor a víziközmű-szolgáltató jogosult a víziközmű-fejlesztési hozzájárulást e kötelezettség teljesítéséhez szükséges mértékig felhasználni. Egyéb esetben a víziközmű-szolgáltató – mint az ellátásért felelős megbízottja – a víziközmű-fejlesztési hozzájárulást az ellátásért felelős javára szedi be, és az így beszedett összeget – az üzemeltetési szerződésben meghatározottak szerinti elszámolást követően – az ellátásért felelős részére legalább évente átadja.

(3) Ha az üzemeltetési szerződés megszűnik, a víziközmű-szolgáltató az ellátásért felelőssel a beszedett, de víziközmű-fejlesztésre fel nem használt víziközmű-fejlesztési hozzájárulás összegével elszámol, és azt részére átadja.

A szolgáltatási díjak megállapítása.

A közüzemi vízellátás és szennyvízelvezetés hatósági díjairól a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vksztv.), valamint a rezsicsökkentések végrehajtásáról szóló 2013. évi LIV. törvény rendelkezik. A szabályozás alapján megszűnt az önkormányzatok korábbi árhatósági szerepe, a díjakat a Magyar Energetikai Hivatal javaslatának figyelembevételével **a víziközmű-szolgáltatásért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.**

A 2011. évi CCIX. törvény 2012. évi időállapotából megállapítható, hogy a törvény átmeneti rendelkezése a következő szabályozást tartalmazta:

„ 25. Átmeneti rendelkezések

76. § (1) A 74. § (2) bekezdés 3. pontjában foglalt felhatalmazás alapján megalkotott **rendelet hatálybalépéséig**

a) a víziközmű-szolgáltató legfeljebb az állami tulajdonú közüzemi vízműből szolgáltatott ivóvízért, illetőleg az állami tulajdonú közüzemi csatornamű használatáért fizetendő díjakról szóló miniszteri rendeletben a rá vonatkozóan meghatározott, 2011. december 31-én hatályos díjat,

b) **az a) ponttól eltérő esetben a víziközmű-szolgáltató a 2011. december 31-én alkalmazott bruttó díjhoz képest legfeljebb 4,2 százalékkal megemelt mértékű díjat alkalmazhat.**”

Tehát az önkormányzati tulajdonú víziközművekkel rendelkező települések esetében a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény 76.§-a alapján a **szolgáltató** a közműtulajdonos önkormányzat korábbi rendelete alapján 2011. december 31-én alkalmazott bruttó díjhoz képest legfeljebb 4,2%-kal megemelt díjat alkalmazhatott, így tulajdonképpen a **szolgáltató volt jogosult meghatározni** a 2012-es díjakat, az önkormányzati rendeletben előző évre meghatározott díjtételeket alapul véve.

Az önkormányzatok az állandó gyakorlatnak megfelelően a tárgyévet megelőző év végén állapították meg rendeleteikben a következő évre vonatkozó díjtételeket, általában tárgyév január 1.-i hatálybalépéssel.

Ezt követően 2012-ben a Kormányhivatalok sorra *törvényességi észrevételt* tettek a díjmegállapító rendeletek ellen, és felszólították az önkormányzatokat ezek hatályon kívül helyezésére, ami meg is történt.

A **Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal** a honlapján részletes *tájékoztatót* tett közzé a 2012. évi szolgáltatási díjak megállapítása és a 2012. évi díjakat megállapító önkormányzati rendeletek viszonyáról, illetve ezen rendeletek érvényességéről és az önkormányzatok által teendő intézkedésekről.

(A tájékoztató gyakorlatilag *megegyezik a Kormányhivatalok* egységes álláspontjával, és jelenleg is elérhető a honlapon.)

A tájékoztató szövege a következő:

A 2012. évre vonatkozó szolgáltatási díj megállapításakor miként lehet figyelembe venni a díjmegállapításra vonatkozó, hatályba lépett önkormányzati rendeleteket?

1.) Amennyiben az önkormányzat 2012-ben alkotott díj-rendeletet, az önkormányzat *törvényi felhatalmazás nélkül* alkotott jogot, az abban foglalt rendelkezéseket tehát nem lehet követni. Az önkormányzat akkor jár el jogszerűen, ha hatályon kívül helyezi a jogsértő rendeletét.

2.) Amennyiben az önkormányzat még 2011-ben alkotott rendeletet 2012-re vonatkozóan, és a rendelet az új díjat legkésőbb **2011. december 31. napjáig** a korábbi szabályok szerint **hatályba is léptette**, a rendelet törvényen alapuló felhatalmazás szerint került megalkotásra, így a *díj is érvényesnek és hatályosnak* tekinthető a Vksztv. rendelkezései szerint, sőt adott esetben ez a díj képezi az Országgyűlés által meghatározott 2012. évi legmagasabb díj alapját.

3.) Amennyiben az önkormányzat a rendeletét még 2011-ben alkotta meg azzal, hogy az abban megjelölt díj **2012 valamely későbbi időpontjától** kezdődően kerüljön alkalmazásra, a rendelet ebben az esetben is törvényen alapuló felhatalmazás szerint került megalkotásra, így **a rendelet érvényesnek** tekinthető.

A rendelet érvényességétől elkülönülten szükséges vizsgálni annak hatályosságát. A személyi, tárgyi és időbeli hatály, valamint a konkrét szabályozási tartalom összevetése alapján *megállapítható, hogy a 2012. január 1-jén hatályba lépő rendelet szabályozása ütközik* a magasabb szabályozási szinten álló

törvénnyel, melynek következtében *kizárólag a Vksztv. rendelkezései kerülhetnek alkalmazásra. Az önkormányzat akkor jár el jogszerűen, ha hatályon kívül helyezi a jogsértő rendeletét.*

(Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal tájékoztatója, <http://www.mekh.hu/kozerdeku-adatok-2/vizikozmu-gyakran-ismetelt-kerdesek.html>)

(A közelmúltban egyébként nemrég megjelent a tömegkommunikációban az arról szóló tájékoztatás, hogy a Kormány a vízdíjakat országosan egységesíteni kívánja.)

A jogszabály meghatározza szolgáltatási díjat: ez a víziközmű-szolgáltatás igénybevételének ellenértékeként a Vksztv. szerint fizetendő díj, amely alapidjból és fogyasztással arányos díjból áll; az **alapidj:**a víziközmű-szolgáltatás rendelkezésre állásáért fizetendő díjat;a **fogyasztással arányos**

díj: 1 m³ szolgáltatott ivóvízmennyiség, vagy szennyvíz-bekötővezetékbe bocsátott szennyvízmennyiség díját jelenti.

Az Önkormányzatnak a *jelenleg is hatályban van* az önkormányzati tulajdonú víziközműből szolgáltatott ivóvíz- és a csatornamű használatért fizetendő díjakról szóló **33/1996. (XII.29.) Ökr. számú rendelethez**. A rendelet – immár hatáskör hiányában jogellenesen – megállapítja az ivóvíz és a csatornaszolgáltatás díjait.

A rendelet 2.§.(8) és (10) bekezdése bizonyos csatornadíj- („locsolási”) kedvezményeket határoz meg

A százalékos locsolási kedvezmény meghatározott időszakra vonatkozó, a csatornahasználati díj elszámolásánál figyelembe vehető mennyiségi korrekciót jelent. Locsolási célú felhasználás miatti korrekció csak a *bekötési vízmérőre (főmérőre)* kiszámlázott mennyiségre volt adható lakossági fogyasztóknak. Az elkülönített mérőeszközökkel (mellékmérőkkel) mért vízmennyiségre korrekciót nem lehetett adni.

A kedvezmény mértéke az állami tulajdonú víziközművek esetében 10% volt a május 1-jétől szeptember 30-ig terjedő időszakban. Az önkormányzati tulajdonú víziközmű esetén a kedvezmény mértékét, illetve a kedvezményes időszakot a képviselőtestület díjmegállapító rendelete állapította meg.

A komlói rendelet 2.§. (8) pontja csatorna-díj kedvezményt, a (10) pontja ivóvíz- és csatornadíj kedvezményt is tartalmaz az alábbiak szerint:

„2.§. (8) A szolgáltató a családi házas beépítésű területen a lakossági fogyasztók részére 5 %-os csatornadíj kedvezményt biztosít a fogyasztott vízmennyiség után minden hónapban.

(10) A szolgáltató azon társasházaknál, ahol a közösség szerződésben vállalja a főmérőn történő elszámolás szerinti fizetési kötelezettség havonta egy összegben történő megtérítését, ott a víz- és csatornadíjból 10 %-os kedvezményt köteles biztosítani. A kedvezményt a tárgyhót követő havi számlában kell érvényesíteni abban az esetben, ha a tárgyhavi számlát fogyasztó határidőre szolgáltató részére megfizette.”

A Vksztv. felhatalmazása alapján kiadott 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet 63.§. (6) e. pontja alapján **az önkormányzat által adható locsolási kedvezmény és ennek rendeleti szabályozási lehetősége megszűnt.**

A rendelet ugyanis **központi jogszabályi szinten** rendezi a kedvezményt, és azt külön locsolási vízóra alkalmazásához köti. A rendelet (6) pontja a következőt tartalmazza:

„6) Nem vehető figyelembe a szennyvíz mennyiségének meghatározásánál:

e)a házi ivóvízhálózatra a víziközmű-szolgáltató és a fogyasztó írásbeli megállapodása alapján telepített locsolási vízmérőn mért elkülönített locsolási vízhasználat, ha a d)pont szerinti kedvezmény igénybevételeire nem kerül sor.

(A d.) pont az állami tulajdonú víziközművekre vonatkozik)

Abban az esetben tehát, ha a locsolásra elhasznált vízmennyiség több köbméterre tehető, **célszerű a fogyasztónak locsolási mellékmérőt beszereltetni**. Ezzel mérhető a locsolásra elhasznált vízmennyiség, amely után nem kell csatornahasználati díjat fizetni.

A fentiekre tekintettel, mivel az önkormányzat ármegállapító jogköre megszűnt, az önkormányzatnak az önkormányzati tulajdonú víziközműből szolgáltatott ivóvíz és a csatornamű használatért fizetendő díjakról szóló 33/1996. (XII.29.) Ökr.számú rendeletét felül kell vizsgálnia, és amennyiben a jogszabályi környezetnek nem felel meg, hatályon kívül kell helyeznie.

A kedvezményeket átvizsgálva az állapítható meg, hogy ezek egyértelműen a szolgáltató gazdasági, pénzügyi, üzletpolitikai érdekeit jelenítik meg, amely érvényesítésében az **önkormányzat**, mint közhatalmi szerv jelenléte, szabályozó szerepe, *szerepvállalása* nemcsak nem törvényes, hanem **indokolatlan** is. Amennyiben a szolgáltató a különböző kedvezmények biztosítását üzletpolitikai szempontból fontosnak tartja, azt lehetősége van saját belső döntéseivel bevezetni és alkalmazni.

A kommunális hulladékgazdálkodási feladatok ellátása területén Komló Város Önkormányzata több szerződéssel rendelkezik.

Komló Város Önkormányzata **2000.** január 4-án szolgáltatási szerződést kötött a Komló Városgazdálkodási Rt.-vel a hulladék összegyűjtésével, elszállításával, és ártalommentes elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátására. A szerződés szerint a szolgáltató kizárólagosan jogosulttá válik Komló Város lakott területén a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos közüzemi szolgáltatások ellátására. Alvállalkozót vehet igénybe a *nem szakmai tevékenység* – ügyvitel,

könyvelés, stb. - ellátására: A felek a szerződés időtartamát 25 évben, lejáratát **2024.** december 31-én jelölték meg.

A szolgáltatás a szerződés szerint kiterjed a hulladékgyűjtésre, a depó üzemeltetésre és a hulladékkezelésre, stb. és a szolgáltató kötelezettségvállalását tartalmazza a szelektív hulladékgyűjtésre, a közterületi szelektív gyűjtő konténerek kihelyezésével a város nyolc pontján. A felek rögzítették azt is, hogy a szolgáltató térítésmentesen használhatja az önkormányzat tulajdonát képező hulladéklerakót. A szerződésben megállapították a szolgáltatási díjat is, azzal, hogy az önkormányzat évente rendeletben állapítja meg a szolgáltató előterjesztése alapján. (A díj meghatározását az önkormányzat 2013-ban a jogszabályváltozásra tekintettel hatályon kívül helyezte az önkormányzat a rendeletéből.)

Ez a szolgáltatási szerződés – amennyiben a felek nem szüntették meg vagy nem módosították megfelelően – *ellentétben áll* Komló Város Önkormányzata 15/2002. (VII. 01.) önkormányzati rendeletével, melynek 5.§.(1) bekezdése az alábbiakat tartalmazza:

5.§

*(1) Komló Város Önkormányzata közigazgatási területén a települési szilárd hulladékkezelési közszolgáltatás körében, a közszolgáltató szállítóeszközhöz rendszeresített gyűjtőedényben, a közterületen vagy az ingatlanon összegyűjtött és a közszolgáltató rendelkezésére bocsátott települési szilárd hulladék elhelyezés céljára történő rendszeres gyűjtésére, elszállítására és ártalmatlanítására **jogosult hulladékkezelő** a Komló Városgazdálkodási Zrt. útján a **Regionális Kommunális Szolgáltató Kft. (Re-Kom Kft.), amely kötelező közszolgáltatónak** minősül a felek közt létrejött helyi közszolgáltatási szerződés alapján. A közszolgáltató végzi az önkormányzat területén keletkező települési szilárd hulladékok gyűjtését és elszállítását és gondoskodik a települési szilárd hulladék – környezetvédelmi hatóság által engedélyezett összetételű és mennyiségű – elhelyezéséről és ártalmatlanításáról.*

Mind a Városgazdálkodási Rt.-vel kötött szolgáltatási szerződés, mint az önkormányzat rendelete pedig több ponton **ellentétes** a hulladékról szóló 2012. évi CLXXV. törvény több kötelező előírásával.

A törvény 33. § (1) úgy rendelkezik, hogy a települési önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátását a közszolgáltatóval kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján biztosítja. **A 34. §** (1) szerint a települési önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás

ellátására a közszolgáltatóval írásbeli szerződést köt, a (2) bekezdés pedig kimondja, hogy a települési önkormányzat

hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátására csak 1 hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződést köthet.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés a közszolgáltatóval **legfeljebb 10 évre** köthető meg.

Az önkormányzat rendeletében tehát a **Regionális Kommunális Szolgáltató Kht. a közszolgáltató**, az önkormányzat és a Városgazdálkodási Rt. szerződésében a. KVG Nonprofit Zrt. ?, az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség Főigazgatójának 14/6834-11/2013. számú, működést engedélyező határozatában a **Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.** (Ez utóbbiban a Re-Kom Kft. semmilyen vonatkozásban nem szerepel).

A Komlói Városgazdálkodási Zrt. 2014. január 31-én Vállalkozási keretszerződés kötött a Regionális Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft.-vel (Szekszárd), melyben a KVG NZrt. mint a térségben közszolgáltatóként működő szervezet, a Re-Kom Kft. pedig mint a Cikói Hulladékgazdálkodási Társulás által megbízott üzemeltető szerepel. A szerződés alapján az üzemeltető átadja a KVG NZrt-nek hasznosításra a társulás által az ISPA/KA pályázat keretében kapott eszközrendszert, melyért az használati díjat fizet. Ez mellett a komlói átrakó állomásról a cikói lerakóra történő szállítást is a Re-Kom Kft. végzi, melynek költsége a lerakási díjban jelenik meg.

A szerződés időbeli hatálya érdekesen van megfogalmazva, „időtartama a szerződés aláírásának napjától a vállalkozó (KVG NZrt. Kft.) hulladékgyűjtő és szállító közszolgáltatói tevékenységének fennállásáig tart.”

A felek a vállalkozási keretszerződés már megkötése napján, 2014. január 31-én módosították. A módosítás szerint a Re-Kom Nonprofit Kft. közszolgáltatói engedélyt nem kért, *ezért 2014-ben közszolgáltatást már nem végezhet*, ezért a hulladékszállítást végző közszolgáltatók kötelesek szolgáltatási területünkön begyűjteni a szelektív hulladékot és beszállítani a Cikói Hulladékkezelő Központba.

A szerződés tekintetében Komlói VG NZrt. közszolgáltatónak minősül. A szerződés egyebekben a lerakási díjat érinti.

(Ezen szerződés 1.) pontjában szerepel az az előzmény, hogy 2012. július 18. napján kötötték az eredeti (?) vállalkozási keretszerződést a hulladék beszállítása vonatkozásában, valamint az ISPA/KA eszközök hasznosítása céljából.)

A hulladékgazdálkodást érintő egyéb, nem önkormányzati dokumentumokat – Cikói Hulladékgazdálkodási Társulás társulási megállapodását, határozatait, stb. nem vizsgáltunk, mert az már meghaladná a tanulmány kereteit.

Mindenképpen javasoltuk volna, hogy az önkormányzat harmonizálja vonatkozó rendeletét, a KVG NZrt.-vel kötött szolgáltatási szerződését és a KVG NZrt. a Re-Kom Kft.-vel kötött vállalkozási keretszerződését, mivel a törvény szerint egy közszolgáltatót lehet kijelölni, ez véleményünk szerint egyértelműen a Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.

A közszolgáltatási szerződés a közszolgáltatóval legfeljebb 10 évre köthető meg, így a később bekövetkezett jogszabályváltozás miatt a 2000. január 3.-án Komló Város Önkormányzata és a Komlói Városgazdálkodási Rt. kötött 25 éves, 2024. december 31.- ig szóló szerződés az időtartam tekintetében nem felel meg a törvény előírásainak.

Új helyzetet teremtettek azonban azok a jogszabály módosítások, amelyek alapján a Komlói VG NZrt.-vel eredetileg 25 évre kötött szerződés 2012. december 31.-én lejárt, 2013. december 31-ig – majd a törvényileg meghosszabbított 2014. július 1.-i határidőig - pedig az új szabályoknak megfelelő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés megkötésére a céggel nem került sor.

Az önkormányzatnak tehát rövid időn belül rendeznie kell a hulladékgazdálkodás közszolgáltatás helyzetét. Erre közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül csak abban az esetben van mód, ha az önkormányzat közvetlenül vagy a 100 %-os önkormányzati tulajdonú Komlói Fűtőerőmű Zrt. útján megvásárolja a Gemes GmbH. tulajdonrészét a Komlói VG NZrt.-ben és így annak részvényei kizárólag önkormányzat, vagy önkormányzati tulajdonú cég tulajdonában vannak. Egyéb esetben a közszolgáltatót **közbeszerzési eljárás keretében** kell kiválasztani, illetve végző esetben a közszolgáltató az illetékes állami szerv által kerül átmenetileg kijelölésre.

Tartalmilag érdemes lenne megvizsgálni annak jogi és szakmai lehetőségét, hogy a Komló város területén összegyűjtött szilárd hulladékot a szolgáltató ne a Komlótól 50 km-re levő cikói, hanem a 30 km-re épült *kőényi hulladéklerakóba* helyezze el. Ez hosszútávon jelentős költségmegtakarítást eredményezhetne a szolgáltatónak, és közvetve a lakosságnak is.

Az önkormányzat még két szerződéssel rendelkezik a KVG NZrt.-vel, egyik a kommunális hulladék gyűjtésére szolgáló konténerek biztosítását, ürítését és ártalmatlanítását tartalmazza, a másik pedig a közutak gépi téli síkosság-mentesítéssel bízta meg a céget. A megállapodásokból nem derül ki, miért csak éves szerződések kerültek megkötésre a két tárgykörben.

A hatályos jogszabályi környezetben Komló Város Önkormányzata hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés megkötésére közbeszerzési eljárást ír ki. A jogszabályi változások és az új közszolgáltatási szerződés megkötése indokolja a 15/2002. számú önkormányzati rendelet felülvizsgálatát, esetleges módosítását.

Az önkormányzat egyéb szerződései - közvilágítási, tömegközlekedési, kegyeleti közszolgáltatási, közétkeztetési, stb. - speciális szakmai szerződések, melyekkel kapcsolatban a tanulmány érdemi megállapításokat nem tesz, illetve ezek egy részével a másik tanulmány foglalkozik.

Az mindenestre nyilvánvaló, hogy az önkormányzat az egyes speciális közszolgáltatások esetében csak a területén, illetve térségben működő szakcégekkel tud szerződést kötni, és azokon a területeken, ahol az adott gazdasági társaság monopolhelyzetben van, más lehetőség nem is áll rendelkezésre. (Pl.: tömegközlekedés- Pannon Volán Zrt.), így a mozgástere beszűkült.

Azokon az ellátási területeken, ahol liberalizált a piac – és ide sorolható mára már az energiaellátás, és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások is – az önkormányzatok lehetőségei várhatóan bővülni fognak, ezért az ilyen területeken célszerű, hogy az önkormányzat szerződéssel hosszú távra ne kötelezze el magát.

A munkanélküliséggel jelentősen érintett települések, így Komló esetében is szempont a feladatellátások megszervezése során, hogy lehetőleg helyi gazdasági társaságok is hangsúlyosan vegyenek részt benne, hiszen ezek a helyi foglalkoztatás mellett helyben adóznak is, és a konkrét feladatvégzésen túlmenően az önkormányzat stratégiai szövetségesei is a város üzemeltetésében és fejlesztésében.

A helyi „szolgáltatói piac” ismeretében megállapítható, hogy az önkormányzatnak a jelenlegi állapothoz képest belátható időn belül nincs és nem **lesz lehetősége a kivonulásra** a helyi közszolgáltatások biztosítása területéről. (Ez a kérdés a pályázat szakmai koncepciójában merült fel, mint vizsgálandó lehetőség.)

Egyrészt helyben nem találhatók olyan, önkormányzattal már kapcsolatban nem álló gazdasági szereplők, amelyek számára a közszolgáltatások érintettjei komoly „piacot” jelentenének, és nem is várható ilyenek felbukkanása. Ennek a folyamatnak akadályát képezi az a kormányzati elképzelés is, amely azt célozza meg, hogy a közszolgáltatások területén a közszolgáltatók nonprofit szervezetek legyenek, vagy a jelenlegiek azzá váljanak. Ez első lépcsőben az egyes ágazatokban a monopolhelyzetben levő gazdasági szereplőket érinti, de várhatóan kiterjesztésre kerül a teljes közszolgáltatási vertikumra is.

Másrészt Komló Város Önkormányzata az önkormányzati kötelező- és önként vállalt feladatait döntően már jelenleg is külső szereplőkkel, szerződéses kapcsolatok útján látja el.

Amennyiben az „önkormányzati kivonulást” tágabban értelmezzük, az néhány funkcionális területeken elképzelhető – informatika, takarítás, őrzésvédelem, stb. – de ezek számottevő megtakarítást általában nem eredményeznek, ha önkormányzati érdekszférán kívüli civil vállalkozások részére történí a kiszervezés.

A költségmegtakarítási szempontból indokolt a közmunkában rejlő lehetőségek maximális kihasználása, önkormányzati, intézményi és önkormányzati gazdasági társaságokon keresztül.

Egyes önkormányzatoknál alkalmazzák azt a gyakorlatot, hogy önkormányzati intézményt vagy ingatlant civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) részére adják át működtetésre és vagyonkezelésbe, a funkcióvak együtt. Ez főleg kisebb településeken jól működik, de figyelembe kell venni, hogy az ellátásért ezekben az esetekben is az önkormányzat a felelős, és intézményi forma – és nemcsak a „közösségi tér” biztosítása” esetében a szakmai és képesítési előírásokra is tekintettel kell lenni.

Javaslatok:

1.) Javasoljuk, hogy a tanulmányt Komló Város Önkormányzata és a Hivatal illetékes vezetői az általuk szükségesnek tartott körben ismertessék és tárgyalják meg.

2.) Javasoljuk, hogy tekintsék át a Városüzemeltetési- és Intézmény-felügyeleti iroda, a Komló Város Önkormányzat Gazdasági Ellátó Szervezet és a Komló Város Önkormányzat Városgondnokság, valamint a Komló Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. feladat- és hatásköreit, ha szükséges, végezzenek profiltisztítást vagy feladat-és hatáskör átcsoportosításokat a párhuzamosságok kiküszöbölésére, a feladat- és felelősségi körök egyértelmű meghatározására.

3.) Az érintett szervek együttműködésének, közöttük levő információáramlás javítása érdekében javasoljuk a következőket:

- meghatározott időszakonként – maximum havonta – közös munkaértekezlet a szakterületüket érintően.

- Eseti egyeztető megbeszélések szükség esetén.

- Közös elektronikus levelező rendszer alkalmazása.

- A Komló Város Önkormányzat Gazdasági Ellátó Szervezet, a Komló Város Önkormányzat Városgondnokság és a KVG NZrt. vezetője tanácskozási joggal vegyenek részt az Önkormányzat képviselő-testülete és szakbizottsága ülésein, hogy naprakész információkkal rendelkezzen nemcsak a szűken vett saját, hanem az önkormányzat jelentősebb döntéseiről is.

4.) Javasoljuk, hogy az Önkormányzat helyezze hatályon kívül az önkormányzati tulajdonú víziközműből szolgáltatott ivóvíz- és a csatornamű használatért fizetendő díjakról szóló 33/1996. (XII.29.) Ökr. számú rendeletét, illetve olyan módon módosítsa, hogy azokkal a rendelkezésekkel maradjon hatályban, amelyekre az önkormányzatnak rendeletalkotási jogosultsága van.

5.) Javasoljuk, hogy az Önkormányzat vizsgálja felül és pontosítsa a Mohács-Víz Kft.-vel kötött szerződését és pontosítsa a bérleti díj és a víziközmű-hozzájárulás tekintetében, és a továbbiakban locsolási kedvezményt saját költségvetéséből ne finanszírozzon.

6.) Javasoljuk az Önkormányzatnak, hogy a Komló Városgazdálkodási Nonprofit Zrt.-ben levő Gemes GmbH. tulajdonrészt vásárolja meg. Ezzel lehetőség nyílik az hulladékszállítási közszolgáltató közbeszerzési eljárás nélküli megbízásával a helyi érdekek érvényesítésére.

7.) Javasoljuk, hogy az Önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással kapcsolatos szerződését (szerződéseit) és a helyi rendeletét vizsgálja felül és a jelenleg hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően módosítsa.

8.) Célszerűnek tartanánk az Önkormányzat irányítása alatt gazdasági társaságok esetében, ahol az összevonás nem lehetséges, felülvizsgálni és előkészíteni annak lehetőségét, hogy a **funkcionális feladatokat** valamennyi esetében egy társaság vagy szervezet lássa el. Ide sorolható a létesítmény-fenntartás, az őrzésvédelem, a munkaügyi és bérszámfejtési feladatkör, a kézbesítés, takarítás, és egyéb, nem szakmai tevékenység.

9.) Javasoljuk, hogy Komló Város Önkormányzata tegyen hatékony lépéseket a járóbeteg-ellátás állami átvétele következtében kialakult, jogilag rendezetlen, és a városi közszolgáltatás zavartalan működését veszélyeztető ügyek megoldásár. (tulajdonjogi helyzet rendezése, szolgalmi jog megszerzése és bejegyzése, stb.)

10.) Javasoljuk a végrehajtott intézkedések nyomomonkövetését.